

Huvudman

Vännäs kommun
barn.utbildningsnamnden@vannas.se

Beslut

Datum 2026-06-05
Dnr SI 2026:2819
Sida 1 (9)

Ärendet

Tillsyn av gymnasieskola Liljaskolan, sektor C i Vännäs kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Vännäs kommun att senast den **1 oktober 2026** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande biblioteksplan. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Vännäs kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Vännäs kommun ska vidta följande åtgärder

Biblioteksplan

1. Se till att biblioteksplanen omfattar uppgifter om hur ändamålet med skolbiblioteksverksamheten ska uppnås och uppgifter om bemanning. Se vidare till att biblioteksplanen omfattar uppgifter om att skolbibliotek tillhandahålls på annan plats än på den egna skolenheten och de särskilda skälen för detta. Huvudmannen ska i samband med redovisningen av vidtagna åtgärder inkomma med en biblioteksplan som innehåller ovanstående uppgifter. (2 kap. 24 c § skollagen)

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Vännäs kommun en anmärkning avseende brister rörande tillgång till skolbibliotek. Vännäs kommun ska senast den **1 oktober 2026** vidta de åtgärder som huvudmannen bedömer är nödvändiga för att avhjälpa påtalad brist. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Beslutet om anmärkning får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i den del det avser bemanning av skolbibliotek.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 330, 581 03 Linköping. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr SI 2026:2819) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har våren 2026 inlett en tillsyn av Liljaskolan, sektor C i Vännäs kommun. I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Liljaskolan, sektor C följer gällande bestämmelser om elevers tillgång till bemannade skolbibliotek.

Tillsynen har genomförts den 5 maj 2026 genom intervjuer med elever, skolbibliotekarien och rektorn samt observationer. Som en del av tillsynen har även huvudmannens biblioteksplan granskats. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Biblioteksplan

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Huvudmannen har inkommit med en biblioteksplan. Av planen framgår att den omfattar Vännäs kommuns folkbibliotek samt skol- och gymnasiebibliotek för år 2025 till 2027. Av planen framgår fokusområden, visioner och områden som skolbiblioteksverksamheten ska arbeta med

under planens giltighetstid. Av planen framgår inte hur ändamålet med skolbiblioteksverksamheten ska uppnås.

Av planen framgår inte heller någon information om omfattning av bemanning. Vidare anges ingen information om att skolbiblioteksverksamheten för Liljaskolan, sektor C bedrivs på annan plats än på den egna skolenheten. Inte heller anges några särskilda skäl för detta.

Skolbiblioteket som eleverna på Liljaskolan, sektor C har tillgång till bedrivs i en lokal som delas av fyra skolenheter. Av intervju med skolbibliotekarien och rektorn framgår att skolbibliotekarien är anställd av en annan skolenhet än Liljaskolan, sektor C. Av intervju med rektorn framgår vidare att det är rektorn för en annan skolenhet som ansvarar för skolbibliotekariens uppdragsbeskrivning.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att varje huvudman ska i en biblioteksplan precisera hur ändamålet med skolbiblioteksverksamheten ska uppnås. En kommun eller en region kan anta en särskild skolbiblioteksplan eller beskriva skolbiblioteksverksamheten i den biblioteksplan som den ska anta enligt 17 § bibliotekslagen. Om huvudmannen avser att med tillämpning av 24 a § tredje stycket tillhandahålla skolbiblioteksverksamheten för en skolenhet på en annan plats än på den egna skolenheten ska även detta och de särskilda skälen anges i biblioteksplanen (2 kap. 24 c § skollagen)

Av förarbetena till skollagen framgår att det av biblioteksplanen ska framgå hur skolbiblioteksverksamheten är tänkt att fungera och bidra till elevernas lärande, med bland annat uppföljningsbara och konkreta mål, visioner och aktiviteter. (prop. 2023/24:164 s. 37)

Av förarbetena till skollagen framgår vidare att regeringen föreslår att det ska införas ett krav i skollagen på att skolbibliotek ska vara bemannade i sådan utsträckning att ändamålen med skolbibliotek uppnås. I och med att huvudmannen i biblioteksplanen ska precisera hur ändamålet med skolbiblioteksverksamheten ska uppnås ska biblioteksplanen alltså även omfatta bemanningen av skolbiblioteket. Det ska således i biblioteksplanen anges till exempel hur många timmar i veckan och med vilken frekvens en skolbibliotekarie ska vara på plats. (prop. 2023/24:164 s. 37)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att huvudmannens biblioteksplan inte uppfyller författningarnas krav. Av tillsynen framgår visserligen att huvudmannen har antagit en biblioteksplan som gäller för skolbiblioteksverksamheten i Vännäs kommun. I planen anges fokusområden, visioner och områden som skolbiblioteken ska arbeta med. Av biblioteksplanen framgår det dock inte

hur ändamålen med skolbiblioteksverksamheten ska uppnås. Det utgör en brist.

Vidare saknas information om omfattning av bemanning, vilket utgör en brist. Biblioteksplanen ska omfatta bemanningen av skolbiblioteket, till exempel genom att ange hur många timmar i veckan och med vilken frekvens en skolbibliotekarie ska vara på plats.

Avslutningsvis saknas information om att skolbiblioteksverksamheten tillhandahålls på annan plats än på den egna skolenheten och de särskilda skälen för detta. Det utgör en brist. I det fall då huvudmannen tillhandahåller skolbiblioteksverksamhet för en skolenhet på annan plats än på den egna skolenheten ska detta anges i biblioteksplanen. Vidare ska även de särskilda skälen till att skolbiblioteksverksamheten tillhandahålls på annan plats än på den egna skolenheten anges i biblioteksplanen. Då skolbibliotekarien är anställd av rektorn för en annan skolenhet och får sin uppdragsbeskrivning från denna rektor gör Skolinspektionen bedömningen att skolbiblioteket som eleverna vid Liljaskolan, sektor C har tillgång till tillhandahålls på annan plats än på den egna skolenheten. Således ska detta anges i biblioteksplanen, samt de särskilda skälen för detta.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Vännäs kommuns verksamhet vid Liljaskolan, sektor C uppfyller inte författningarnas krav vad gäller biblioteksplan. Det finns därför skäl att förelägga Vännäs kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Anmärkning

Tillgång till skolbibliotek

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av samtal med rektorn i samband med Skolinspektionens observationer framgår att Liljaskolan, sektor C:s verksamhet är utspridd på flera huskroppar, som delas av fyra olika skolenheter: tre gymnasieenheter samt en enhet med vuxenutbildning, vilka tillsammans utgör Liljaskolan. Av intervju med skolbibliotekarien framgår att samtliga skolenheter på Liljaskolan har tillgång till biblioteket och att hen i sin roll arbetar mot samtliga elever på skolan. Av intervju med rektorn framgår att

skolbiblioteket organisatoriskt inte tillhör en enskild skolenhet, men att skolbibliotekarien är anställd av en rektor för en annan skolenhet än Liljaskolan, sektor C. Skolbibliotekarien får därmed även sin uppdragsbeskrivning från rektorn för en annan skolenhet.

Av intervjuer med skolbibliotekarien och rektorn samt observationer framgår att biblioteket är öppet måndag till torsdag kl. 10.00–15.00. Av intervjuer med elever, skolbibliotekarien och rektorn framgår att alla elever på skolenheten har tillgång till skolbiblioteket.

Av intervjuer med elever och skolbibliotekarien framgår att eleverna självständigt kan låna böcker genom skolans digitala utlåningssystem. Av samtal med skolbibliotekarien i samband med observationen framgår att litteraturen är klassificerad utifrån Dewey-systemet och genom klartextklassificering. Av observationer framgår att det finns skönlitteratur inom olika genrer, så som biografier, fantasy och spänning. Vidare finns facklitteratur inom olika ämnen, exempelvis statsvetenskap, medicin, ekonomi och friluftsliv.

Av observationer framgår att det i bibliotekets skönlitterära bestånd finns litteratur på såväl lättläst svenska som lättläst engelska. Vidare finns det litteratur på franska, tyska och spanska. Av intervjuer med elever, skolbibliotekarien och rektorn framgår att det finns elever på skolan med andra modersmål än svenska. Av observationer samt intervjuer med elever och skolbibliotekarien framgår att det finns litteratur på mångspråk i bibliotekets bestånd. Av intervju med skolbibliotekarien framgår vidare att det finns litteratur på minoritetsspråken i biblioteket.

Av intervjuer med elever och skolbibliotekarien framgår att eleverna har tillgång till ljudböcker via bibliotekets digitala webbtjänst, men att datorn som finns att tillgå i biblioteket endast kan nyttjas till utlåning av och sökning efter litteratur. Av intervju med skolbibliotekarien framgår vidare att eleverna har tillgång till digitala databaser genom skolbibliotekets samarbete med Umeåregionens bibliotek.

Av intervju med skolbibliotekarien framgår att eleverna har tillgång till andra kulturuttryck genom skolbibliotekets samarbete med Umeåregionens bibliotek, exempelvis genom de streamingtjänster som eleverna därigenom har tillgång till.

Av intervju med skolbibliotekarien och rektorn framgår att elever med funktionsnedsättning vid behov ges tillgång till Legimus.

Av intervjuer med elever, skolbibliotekarien och rektorn framgår att biblioteket används som en resurs i undervisningen. Exempelvis kan elever hänvisas till biblioteket för att söka efter information eller för att låna böcker till undervisningen. Av intervju med skolbibliotekarien framgår vidare att hen på förfrågan från lärare tar fram böcker med relevanta teman

för undervisningen. Dessa exponeras därefter på en temavagn i skolbiblioteket. I samband med detta händer det att skolbibliotekarien också genom så kallat bokprat presenterar böckerna för eleverna.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att eleverna i gymnasieskolan ska ha tillgång till skolbibliotek på den egna skolenheten. Med skolbibliotek avses i denna lag en samlad, gemensam och ordnad verksamhet med ett allsidigt och målgruppsanpassat utbud av analoga och digitala medier som ställs till lärarnas och elevernas förfogande för att användas som en resurs i undervisningen. (2 kap. 24 a § skollagen)

Av skollagen framgår vidare att skolbibliotek, om det finns särskilda skäl, får tillhandahållas på en annan av huvudmannens skolenheter (2 kap. 24 a § 3 st. skollagen).

Av förarbeten till skollagen framgår att ett särskilt skäl kan vara att det finns ett skolbibliotek på en annan skolenhet som ligger i den egna skolenhetens direkta närhet eller att det finns ett folkbibliotek som ligger i den egna skolenhetens direkta närhet. Undantaget tar sikte på situationer när det finns ett bibliotek som ligger så nära skolenheten att skolbiblioteksverksamheten på ett ändamålsenligt sätt kan tillhandahållas i det biblioteket och att det även i övrigt framstår som ett likvärdigt alternativ till att tillhandahålla skolbibliotek på den egna skolenheten. Så kan bl.a. vara fallet när flera skolenheter delar lokaler eller ligger på samma område, t.ex. när olika stadier formellt utgör en egen skolenhet eller olika program inom gymnasieskolan utgör en egen skolenhet, men att dessa utifrån sett framstår som en skola. (prop. 2023/24:164 s. 31).

Av läroplanen framgår att som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn ansvar för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda skolbibliotek. (Lgy25, 2.6 Rektorns ansvar)

Av förarbeten till skollagen framgår att för att främja elevernas läsande och medie- och informationskunnighet behöver skolbiblioteken därför inneha såväl analoga som digitala medier. Begreppet medier bör ha samma innebörd som i bibliotekslagen och innefatta både litteratur i olika format och andra kulturuttryck som musik och film. (prop. 2012/13:147 s. 22)

Av förarbetena till skollagen framgår vidare att elevernas tillgång till olika medier, exempelvis tryckta och digitala verk, är beroende av hur de presenteras. Detta innebär att de medier och tjänster som skolbiblioteket förfogar över ska vara samlade på ett och samma ställe och ha en särskild lokal. (prop. 2023/24:164 s. 21)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att verksamheten inte uppfyller författningarnas krav avseende tillgång till digitala medier i skolbiblioteket. Av tillsynen framgår visserligen att eleverna har tillgång till digitala medier via skolbibliotekets webbplats och genom samarbetet med Umeåregionens bibliotek, men att utbudet inte finns att tillgå i skolbiblioteket. Då författningarna ställer krav på att skolbiblioteket ska vara en samlad, gemensam och ordnad verksamhet, vilket innebär att bibliotekets utbud ska vara samlat i en särskild lokal, kan bibliotekets webbplats inte ses som en del av bibliotekets utbud om det inte finns utrustning som ger eleverna tillgång till denna i biblioteket. Av tillsynen framgår dock inte annat än att det analoga utbudet är allsidigt och målgruppsanpassat, och ställs till lärarnas och elevernas förfogande för att användas som en resurs i undervisningen.

Av tillsynen framgår vidare att skolbiblioteket tillhandahålls genom en annan skolenhets skolbibliotek och att skolbiblioteket inte tillhandahålls på den egna skolenheten. Av skollagen framgår att skolbibliotek får tillhandahållas genom en annan skolenhets skolbibliotek om det föreligger särskilda skäl. Ett sådant särskilt skäl som nämns i förarbetena till skollagen är om det finns ett skolbibliotek i den egna skolenhetens direkta närhet. Skolinspektionens bedömning är därför att det föreligger särskilda skäl för att tillhandahålla skolbibliotek vid skolenheten genom den andra skolenhetens skolbibliotek och att verksamheten i den delen lever upp till författningarnas krav avseende att ge eleverna tillgång till skolbibliotek.

Val av ingripande

Skolinspektionen får i stället för att meddela ett föreläggande tilldela en huvudman som står under dess tillsyn en anmärkning vid mindre allvarliga överträdelser av vad som gäller för verksamheten (26 kap. 11 § skollagen). Huvudmannen är då skyldig att inom viss tid åtgärda de brister som föranlett anmärkningen. Vännäs kommuns verksamhet vid Liljaskolan, sektor C uppfyller inte författningarnas krav vad gäller tillgång till skolbibliotek. Utredningen visar att eleverna saknar tillgång till digitala medier i skolbiblioteket. Mot bakgrund av att elevernas tillgång till skolbibliotek i övrigt uppfyller författningarnas krav bedömer Skolinspektionen bristen som mindre allvarlig och finner därför skäl att tilldela Vännäs kommun en anmärkning.

Områden utan konstaterade brister

Bemanning av skolbibliotek

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med elever, skolbibliotekarien och rektorn framgår att biblioteket är bemannat i den utsträckning som behövs för att ändamålen med biblioteket ska uppnås. Vidare framgår att biblioteket alltid är bemannat under bibliotekets öppettider.

Av intervjuer med elever, skolbibliotekarien och rektorn framgår att bibliotekarien arbetar läsfrämjande genom att ge boktips. Av intervjuer med skolbibliotekarien och rektorn samt av observationer framgår vidare att skolbibliotekarien exponerar böcker samt placerar ut skyltar med boktips i bibliotekslokalen för att främja elevernas läsning.

Av intervjuer med skolbibliotekarien och rektorn framgår att skolbibliotekarien har kompetens att arbeta med medie- och informationskunnighet. Av intervju med skolbibliotekarien framgår att det förekommer att lärare bokar skolbibliotekarien för övningar i informationssökning med eleverna.

Avslutningsvis framgår det av intervjuer med skolbibliotekarien och rektorn att skolbibliotekarien besitter den kompetens som krävs för att arbeta med skolbibliotekets ändamål.

Rättslig reglering

Av bibliotekslagen framgår att biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla. (2 § bibliotekslagen [2013:801])

Av skollagen framgår att utöver de ändamål som anges i 2 § bibliotekslagen (2013:801) ska ett skolbibliotek främja elevernas läsande och medie- och informationskunnighet. (2 kap. 24 b § skollagen)

Av skollagen framgår vidare att skolbiblioteken ska vara bemannade i sådan utsträckning att ändamålen med skolbibliotek uppnås. (2 kap. 24 d § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

X Alexander Aleryd

Beslutsfattare
Signerat av: Alexander Aleryd

X Amanda Hellman

Föredragande
Signerat av: Amanda Hellman